

Ak?lc? Olmayan ?nançlar Testi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ak?lc? Olmayan ?nançlar Testi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16622>

Özet

Ak?lc? Olmayan ?nançlar Testi (A??T), bireylerin bili?sel süreçlerinde yer alan, duygusal s?k?nt?ya ve i?lev bozuklu?una yol açan ak?lc? olmayan inançlar? ölçmek amacıyla uyarlanm?? bir psikolojik ölçme aracıdır. Bu ölçek, Filiz Dinç Yurtal tarafından 1999 y?l?nda doktora tezi kapsamında üniversite ö?rencilerinin inanç sistemlerini incelemek üzere Türkçeye adapte edilmiştir. Test, 45 maddeden oluşmakta olup, 5'li Likert tipi derecelendirme ile uygulanmaktadır. Yapılan psikometrik çalışmalar, testin üniversite ö?rencileri popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde temel alınan yapı, Rasyonel Duygusal Davran??ç? Terapi (REBT) kuramının merkezinde yer alan Albert Ellis'in ak?lc? olmayan dü?ünce kategorileridir. Ölçek, faktör analizi sonucunda sekiz ayrı alt faktör altında toplanmıştır, bu da inançların çok boyutlu yapısını desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler

Ak?lc? olmayan inançlar, bili?sel davran??ç? terapi, psikolojik ölçme, uyarlama, Likert ölçeği, üniversite ö?rencileri, güvenilirlik, geçerlik.

Yazarlar

Filiz Dinç Yurtal

Amaç

Ak?lc? Olmayan ?nançlar Testi'nin temel amacı, üniversite ö?rencilerinin sahip olduğu ak?lc? olmayan inanç düzeylerini belirlemek ve bu inançların çe?itli demografik ve psikososyal de?işkenlerle ilişkisini incelemektir. Ölçek, bireylerin kat? ve mutlakiyetçi dü?ünce kalıpları niceliksel olarak de?erlendirmeye olanak tanır.

Bu araç, özellikle psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanında çalışan uzmanlara, ö?rencilerin duygusal zorluklarının altında yatan bili?sel çarpıtmalar? tespit etmede yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır. Böylece, Rasyonel Duygusal Davran??ç? Terapi temelli müdahalelerin hedeflenmesinde kritik bir rol oynamaktadır.

Yapı

Ölçek, psikolojideki bili?sel yaklaşımların temelini oluşturan "Ak?lc? Olmayan ?nançlar" (Irrational Beliefs) yapısını ölçmektedir. Bu yapı, genellikle Albert Ellis tarafından geliştirilen REBT kuramına dayanır ve bireyin mutluluğunu engelleyen, mantıksız ve mutlak ("gerekir",

"zorundad?r") ifadeler içeren dü?ünce sistemlerini kapsar.

Ak?lc? olmayan inançlar, genellikle dü?ük hayal k?r?kl??? tolerans?, mükemmeliyetçilik ihtiyac?, onaylanma gereksinimi ve felaketle?tirme e?ilimi gibi bili?sel bile?enleri içerir. A??T'in faktör yap?s?, bu karma??k bili?sel yap?n?n sekiz temel boyutta ele al?nd???n? göstermektedir.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini incelemek amacıyla gerçekleştirilen faktör analizi çal??malar?, testin teorik yap?y? ne ölçüde yans?tt???n? ortaya koymu?tur. Analiz sonucunda 45 madde belirlenmi? ve bu maddeler toplamda 8 ayr? faktör alt?nda grupland?r?lm??t?r.

Faktör yükleri incelendi?inde, maddelerin ilgili faktörlere yüksek düzeyde yüklendi?i görülmü?tür. Faktör yüklerinin da??l?m? ?öyledir: Birinci faktör için yükler 0.47 ile 0.66 aras?nda; ikinci faktör için 0.37 ile 0.71 aras?nda; üçüncü faktör için 0.48 ile 0.74 aras?nda; dördüncü faktör için 0.41 ile 0.60 aras?nda; be?inci faktör için 0.41 ile 0.61 aras?nda; alt?nc? faktör için 0.43 ile 0.72 aras?nda; yedinci faktör için 0.36 ile 0.69 aras?nda; ve sekizinci faktör için 0.48 ile 0.57 aras?nda de?i?en de?erler bulunmu?tur. Bu yüksek faktör yükleri, alt ölçeklerin yeterli düzeyde yap?s?sal geçerli?e sahip oldu?unu desteklemektedir.

Güvenirlik

Ak?lc? Olmayan ?nançlar Testi'nin güvenilirli?i, hem test-tekrar test yöntemi hem de iç tutarlılık analizleri kullan?larak hesaplanm??t?r.

Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Çukurova Üniversitesi E?itim Fakültesi S?n?f Ö?retmenli?i ve Psikolojik Dan??ma ve Rehberlik bölümlerinde okuyan 93 ö?renciye ölçek, üç hafta arayla iki kez uygulanm??t?r. Elde edilen sonuçlara göre, toplam puan için korelasyon katsay?s? (r) 0.71 olarak bulunmu?tur. Alt ölçekler baz?nda ise korelasyon katsay?lar? 0.46 ile 0.82 aras?nda de?i?mektedir. Bu sonuçlar, testin zaman içinde kararlı ölçümler sa?lad???n? göstermektedir.

?ç Tutarlılık Güvenirli?i: ?ç tutarlılık belirlemek için yaygın olarak kullan?lan Cronbach Alfa katsay?s? yöntemi kullan?lm??t?r. Ölçe?in bütünü için hesaplanan iç tutarlılık katsay?s? $r=0.74$ 'tür. Alt ölçekler için Cronbach Alfa de?erleri ise 0.41 ile 0.90 aral???nda tespit edilmi?tir. Toplam puan için elde edilen 0.74 de?eri, ölçe?in maddelerinin genel olarak ayn? yap?y? ölçme konusunda yeterli düzeyde tutarlı oldu?unu i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

Ak?lc? Olmayan ?nançlar Testi'nin uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? ortaya ç?karmak amacıyla faktör analizi uygulanm??t?r. Bu analiz sonucunda, orijinal yap?y?

destekleyen ve 45 maddeden olu?an bir form elde edilmi?tir. Bu maddeler, teorik olarak anlaml? kabul edilen 8 temel fakt?r (alt ?lçek) alt?nda gruplanm??t?r.

Fakt?r yap?s?n?n incelenmesi, her bir alt ?lçe?in, ak?lc? olmayan inançlar?n farklı bir yönünü temsil etti?ini göstermi?tir. Madde da??ım? ve yüksek fakt?r yükleri (0.36 ile 0.74 aras?nda de?i?en), her bir fakt?r?n psikolojik yap? içinde güçlü ve ba??ms?z bir bile?en olarak i?lev gördü?ünü teyit etmektedir. Bu sekiz faktörlü yap?, testin bili?sel çarp?tmalar? detayl? bir ?ekilde analiz etme yetene?ini art?rmaktadır.

Ölçme Arac?

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: 45 madde, 8 alt ölçekli, öz bildirim envanteri.

Derecelendirme: 5'li Likert tipi (1= Hiç kat?lm?yorum - 5= Tamamen kat?l?yorum).

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Üniversite Ö?rencileri.

Ya? Grubu: Genç Yeti?kinler (Yakla??k 18-25 ya? aral???).

Popülasyon Detaylar?: Güvenirlik çal??mas?, Çukurova Üniversitesi E?itim Fakültesi'nden S?n?f Ö?retmenli?i ve Psikolojik Dan??ma ve Rehberlik bölümlerinde okuyan 93 ö?renci üzerinde gerçekleştirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Uygulama, ka??t-kalem format?nda grup veya bireysel olarak yap?labilen, yap?landırılm?? bir öz bildirim ölçe?idir.

Anahtar Kelimeler

Bili?sel çarp?tmalar, fakt?r analizi, psikometrik özellikler, rasyonel duygusal davran??ç? terapi, iç tutarlıl?k, test-tekrar test, doktora tezi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Filiz Dinç Yurtal

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilinmiyor

Kurum E-posta Adresleri: Bilinmiyor

Yaz??ma Adresi: Gazi Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü (1999 doktora tezi dönemi).

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ak?lc? Olmayan ?nançlar Testi'nin uyarılma çal??mas? 1999 y?l?nda tamamlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? ve izinleri için sorumlu yazar Filiz Dinç Yurtal ile ileti?ime geçilmesi önerilmektedir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: [akilci-olmayan-inanclar-testi-toad.pdf](#).

Tez çal??mas?nın detaylarına Yüksekö?retim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilir: [tez.yok.gov.tr](#).

Kaynaklar

Yurtal Dinç, F. (1999). *Üniversite ö?rencilerinin ak?lc? olmayan inançlar?nın baz? de?i?kenlere göre incelenmesi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ak?lc? Olmayan ?nançlar Testi Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Kaynak içerikte ölçek maddeleri sa?lanmam??t?r.